

Список використаних джерел:

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2023 року № 1322 «Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023-2025 роках» Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1322-2023-п#n174>

РОЛЬ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЯК ПЕРЕДУМОВИ ПОДОЛАННЯ БІДНОСТІ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

Гутник Андріян Юрійович

здобувач освітньо-наукової програми доктора філософії за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» кафедри публічного управління та адміністрування Національного лісотехнічного університету України.

У сучасних умовах децентралізації влади та реалізації Цілей сталого розвитку (ЦСР) особливого значення набуває формування ефективних публічно-управлінських механізмів, спрямованих на забезпечення стійкого розвитку територіальних громад. Одним із ключових напрямів такого розвитку є формування системи еколого-економічної безпеки, яка виступає важливою передумовою подолання бідності та забезпечення гідного рівня життя населення.

Еколого-економічна безпека громади — це стан захищеності її соціально-економічних та природних ресурсів від негативних впливів, що можуть спричинити деградацію довкілля, економічну нестабільність і соціальні ризики. Публічне управління у цій сфері полягає у цілеспрямованій діяльності органів

місцевого самоврядування, державних структур і громадськості щодо прогнозування, запобігання та мінімізації екологічних і економічних загроз (Ковейно, 2021).

Відповідно до положень ЦСР 1 «Подолання бідності у всіх її формах і всюди», рівень економічної безпеки територіальної громади безпосередньо залежить від екологічних умов, ресурсної бази та якості управлінських рішень. Бідність має не лише соціально-економічні, а й екологічні причини: деградація природних ресурсів, забруднення довкілля, нераціональне використання земель призводять до зниження рівня доходів населення, міграції та соціальної нестабільності. Саме тому інтеграція екологічної політики в систему місцевого економічного розвитку є необхідною складовою сучасного публічного управління (Movchaniuk, 2024).

Роль органів публічне управління полягає у формуванні стратегічних документів розвитку, які поєднують економічні, соціальні та екологічні пріоритети. Зокрема, у процесі розроблення стратегій сталого розвитку територіальних громад важливо враховувати показники еколого-економічної безпеки: стан природних ресурсів, рівень енергоефективності, рівень інвестицій у «зелені» технології, рівень зайнятості у сфері екологічного виробництва.

Публічно-управлінські механізми формування еколого-економічної безпеки передбачають:

- нормативно-правове забезпечення сталого використання природних ресурсів на місцевому рівні;
- економічне стимулювання суб'єктів господарювання до екологізації виробництва (податкові пільги, «зелені» інвестиції, програми енергоефективності);
- інституційне зміцнення спроможності органів місцевого самоврядування щодо екологічного менеджменту (Беспалова, 2022);

- участь громадськості у процесах прийняття рішень, прозорість екологічної інформації;
- освітні ініціативи щодо підвищення рівня екологічної культури населення.

Важливим аспектом є розвиток партнерства між місцевими органами влади, бізнесом і громадськими організаціями. Таке партнерство сприяє створенню умов для впровадження проєктів сталого розвитку — енергоефективних, ресурсозберігаючих та екологічно чистих технологій, які зменшують витрати громади й водночас підвищують зайнятість населення (Огороднійчук, 2025). У результаті формується «зелена» економіка громади, що забезпечує соціальну стабільність, нові робочі місця і зменшення рівня бідності.

В умовах війни та післявоєнного відновлення України питання еколого-економічної безпеки набуває ще більшої актуальності. Відновлення екосистем, рекультивація земель, перехід до відновлюваних джерел енергії та розвиток екологічного підприємництва можуть стати основою нової соціально-економічної моделі громад, орієнтованої на добробут і безпеку людини.

Таким чином, роль публічного управління у формуванні системи еколого-економічної безпеки полягає у створенні дієвих механізмів координації, моніторингу та контролю за використанням природних ресурсів, а також у забезпеченні балансу між економічними інтересами та екологічними пріоритетами. Від ефективності таких механізмів залежить не лише екологічна стійкість територіальних громад, а й можливість подолання бідності, забезпечення соціальної справедливості та підвищення якості життя громадян.

Отже, органи публічного управління є системоутворюючим чинником, що здатен поєднати економічний розвиток із екологічною безпекою, створюючи передумови для реалізації Цілей сталого розвитку на місцевому рівні. Інтеграція

екологічних підходів у процесі публічного управління дозволяє не лише зберегти природний потенціал територій, а й забезпечити соціально-економічну стабільність і процвітання громади.

Список використаних джерел:

1. Беспалова, О. В. (2022). Роль органів місцевого самоврядування в адміністративно-правовому регулюванні підтримання екологічної безпеки. *Вісник ХНУ. Серія «Екологія»*.
2. Ковейно, Ю. В. (2021). [стаття про нормативно-правову базу участі місцевого самоврядування в забезпеченні екологічної безпеки] *Ecolaw* (1–4).
3. Movchaniuk, A. V. (2024). Публічне управління як стратегічний інструмент для забезпечення сталого розвитку територій. *Економіка та суспільство*, 60, 268.
4. Огороднійчук, М. В. (2025). Інтеграція принципів сталого розвитку у публічне управління. *Публічне управління і політика*, 7–8(11–12).
5. Омельченко, Д. О. (2024). Сутність механізмів публічного управління регіональним розвитком в умовах сталого розвитку України. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*, 12.
6. Рибак, Г., & Федотова, Ю. (2023). Економічна безпека регіонів України в процесі децентралізації. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*, 2(1), 56–64.
7. Волосяк, М. В., & Сіренко, І. В. (2021). Економічна безпека територіальної громади в системі забезпечення її сталого розвитку. *Економіка: проблеми теорії і практики*, 6, 19.
8. Титаренко, О. А. (2025). Зміст регулювання економічної безпеки України на сучасному етапі її розвитку. *Економіка та суспільство*, 72, 80.